

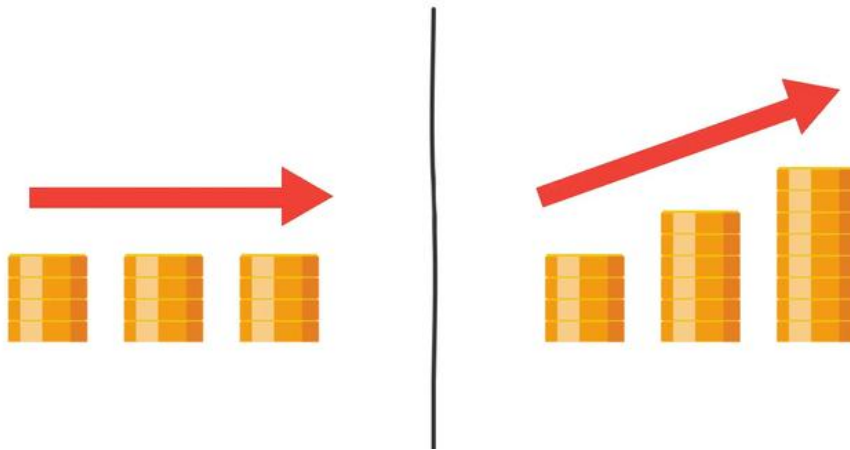

Roinn 1

Ús Iolraithe a Thuiscint

Cén difríocht atá idir ús iolraithe agus ús simplí?
(Smaoinigh ar an gcaoi a bhfásann an tsuim, agus ar a bhfuil an t-ús á ríomh.)

Simple Interest vs Compound Interest

*Ni ríomhtar ús simplí ach ar an tsuim bhunaidh, mar sin
fasann se go seasta faoin tsuim cheanna gach uair. Is ar
an tsuim bhunaidh moide aon ús atá tuillte cheana féin a
ríomhtar ús iolraithe, mar sin fasann se níos tapula le
himeacht ama.*

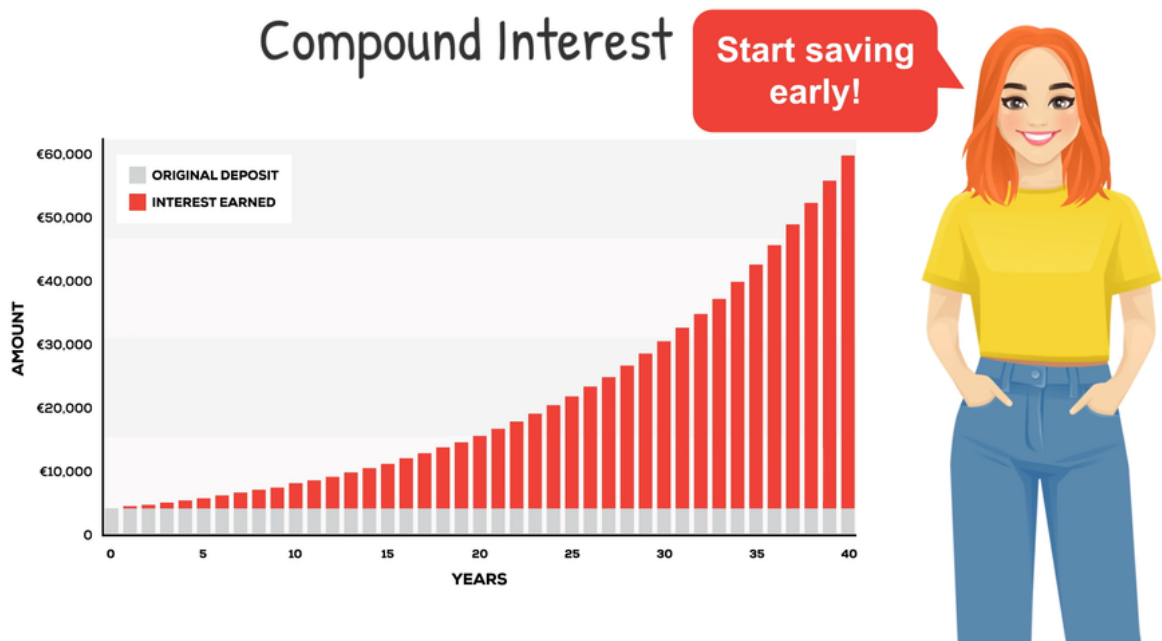

Roinn 1

Ús Iolraithe a Thuiscint

Cén fáth a ndeir daoine 'tosaigh ag sábháil go luath' agus iad ag tagairt d'ús iolraithe?

Le hus iolraithe, tuilleann tu us ar do chuid uis, agus forbraíonn an eifeacht sin le himeacht ama. Da luaithe a thosoidh tu, is ea is mo am a bheidh ag do chuid airgid chun fas, mar sin is feidir leat suimeanna i bhfad níos mó a dheanamh de shuimeanna beaga.

Roinn 2

Réitigh Mhínithe

Réiteach Mínithe: Airgead breithlae Laura

Tá €500 ag Laura a fuair sí dá breithlá. I ndiaidh di roinnt taighde a dhéanamh, tagann sí ar thaisce a thairgeann ráta úis 6% iolraithe ar bhonn bliantúil. Cé mhéad a bheidh ag Laura i ndiaidh 3 bliana?

Réiteach:

	Principal	Rate	Interest	Amount at end of year
Year 1	€500	0.06	$500(0.06) = 30$	$€550 + €30 = €580$
Year 2	€580	0.06	$580(0.06) = 34.80$	$€580 + €34.80 = €614.80$
Year 3	€614.80	0.06	$614.80(0.06) = 36.89$	$€614.80 + €36.89 = €651.69$

Roinn 2

Réitigh Mhínithe

Réiteach Mínithe: Ag sábháil airgid faoi choinne cairr

Tá €730 ag Laura cheana óna post páirtaimseartha. Má chuireann sí é sin i dtaisce sa chuntas le ráta 4.3% iolraithe go bliantúil, cé mhéad a bheidh aici i gceann 3 bliana?

Réiteach:

$$F = P (1 + i)^T$$

$$F = ?$$

$$P = 730$$

$$i = 4.3\% = 4.3 = 0.043$$

$$T = 3$$

$$1 + 0.043 = 1.043$$

$$1.043^3 = 1.134626507$$

$$730 (1.134626507)$$

$$F = €828.28$$

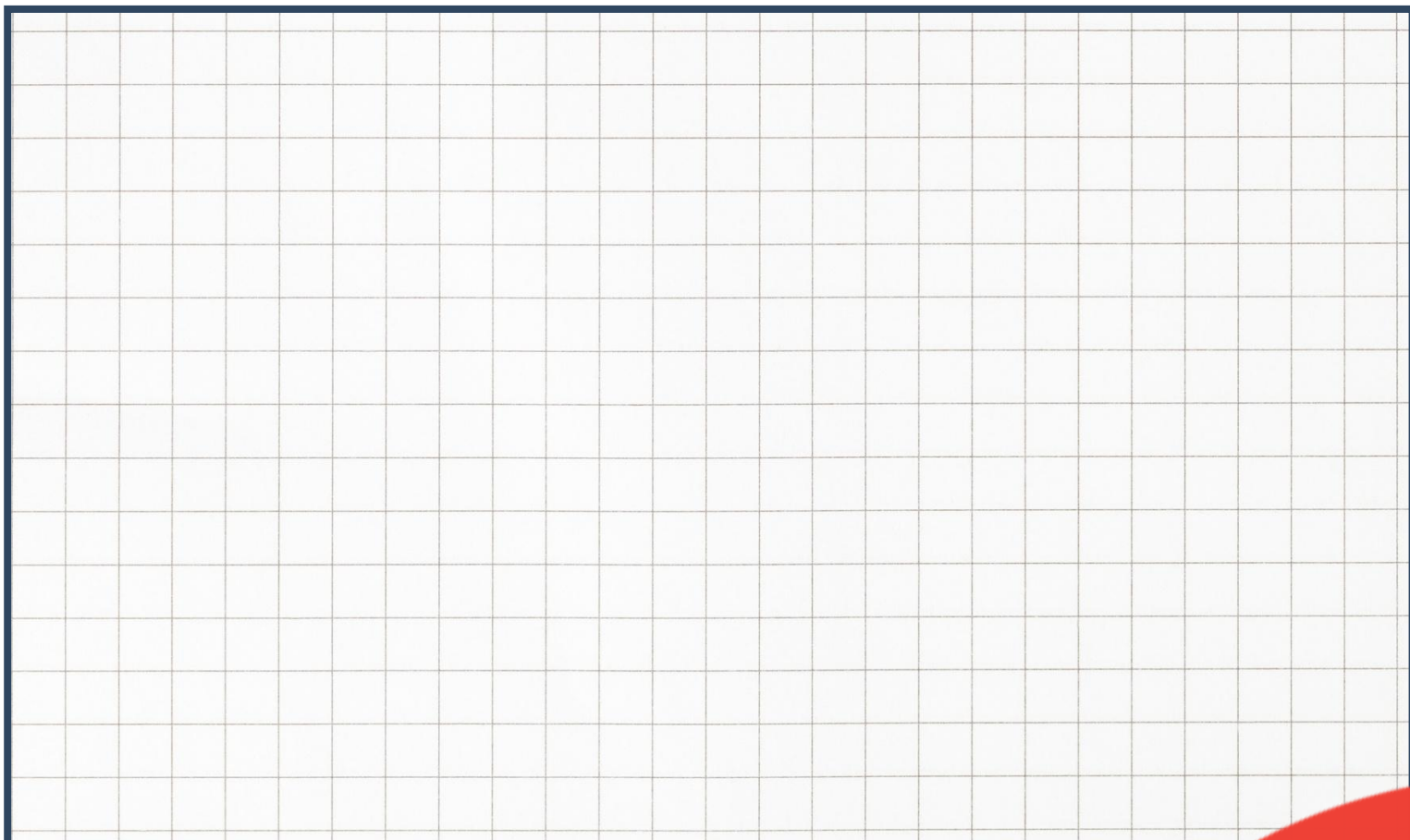

Roinn 3

Ús Iolraithe a Ríomh

C1. Infheistíodh €1,600 ar feadh 4 bliana ag ráta úis 4% a iolraítear gach bliain. Comhlánaigh an tábla.

	<i>Principal</i>	<i>Rate</i>	<i>Interest</i>	<i>Amount at end of year</i>
<i>Year 1</i>	€1600	0.04	$1600(0.04) = 64$	$€1600 + €64 = €1664$
<i>Year 2</i>	€1664	0.04	$1664(0.04) = 66.56$	$€1664 + €66.56 = €1710.56$
<i>Year 3</i>	€1710.56	0.04	$1710.56(0.04) = 68.42$	$€1710.56 + €68.42 = €1778.98$
<i>Year 4</i>	€1778.98	0.04	$1778.98(0.04) = 71.16$	$€1778.98 + €71.16 = €1850.14$

Roinn 3

Ús Iolraithe a Ríomh

C2. Infheistíodh €5,200 ar feadh 2 bhliain ar ús iolraithe. Más é 3.5% an ráta don chéad bhliain agus 4% an ráta don dara bliain.

Faigh an tsuim iomlán a sábháladh thar an 2 bhliain.

$$\text{Bliain 1: } 5200 \times 0.035 = 182$$

$$5200 + 182 =$$

$$€5382$$

$$\text{Bliain 2: } 5382 \times 0.04 = 215.28$$

$$5382 + 215.28 = €5597.28$$

Roinn 4

Foirmle an Úis Iolraithe

R2. Is mian le Rehaan dul ag taisteal i ndiaidh na hollscoile. Infheistíonn sé €1,000 ar feadh 4 bliana ag ráta úis 3.8% a iolraítear gach bliain. Cá mhéad airgid a bheidh sábháilte aige ag deireadh na 4 bliana?

*Ní féidir an fhoirmle sin a úsáid ach i gcás nach n-athraíonn an ráta úis agus nach mbíonn aon aistarraingt ná lóisteáil bhreise ann.

$$F = P (1 + i)^T$$

$$F = 1000 (1 + 0.038)^4$$

$$F = €1160.89$$

Roinn 4

Foirmle an Úis Iolraithe

R3. Chuir Naomi €3,250 i dtaisce i gcuntas coigiltis agus thuill sí ús iolraithe 5% in aghaidh na bliana.

(i) Comhlánaigh an tábla

(ii) Breac síos an graf

$$F = P (1 + i)^T$$

x-ais: Blianta

y-ais: Suim (€)

Time	Amount €
Year 5	$3250(1+0.05)^5 = 4147.92$
Year 10	$3250(1+0.05)^{10} = 5293.91$
Year 15	$3250(1+0.05)^{15} = 6756.52$
Year 20	$3250(1+0.05)^{20} = 8623.22$

Roinn 4

Foirmle an Úis Iolraithe

R3. Chuir Naomi €3,250 i dtaisce i gcuntas coigiltis agus thuill sí ús iolraithe 5% in aghaidh na bliana.

(i) Comhlánaigh an tábla

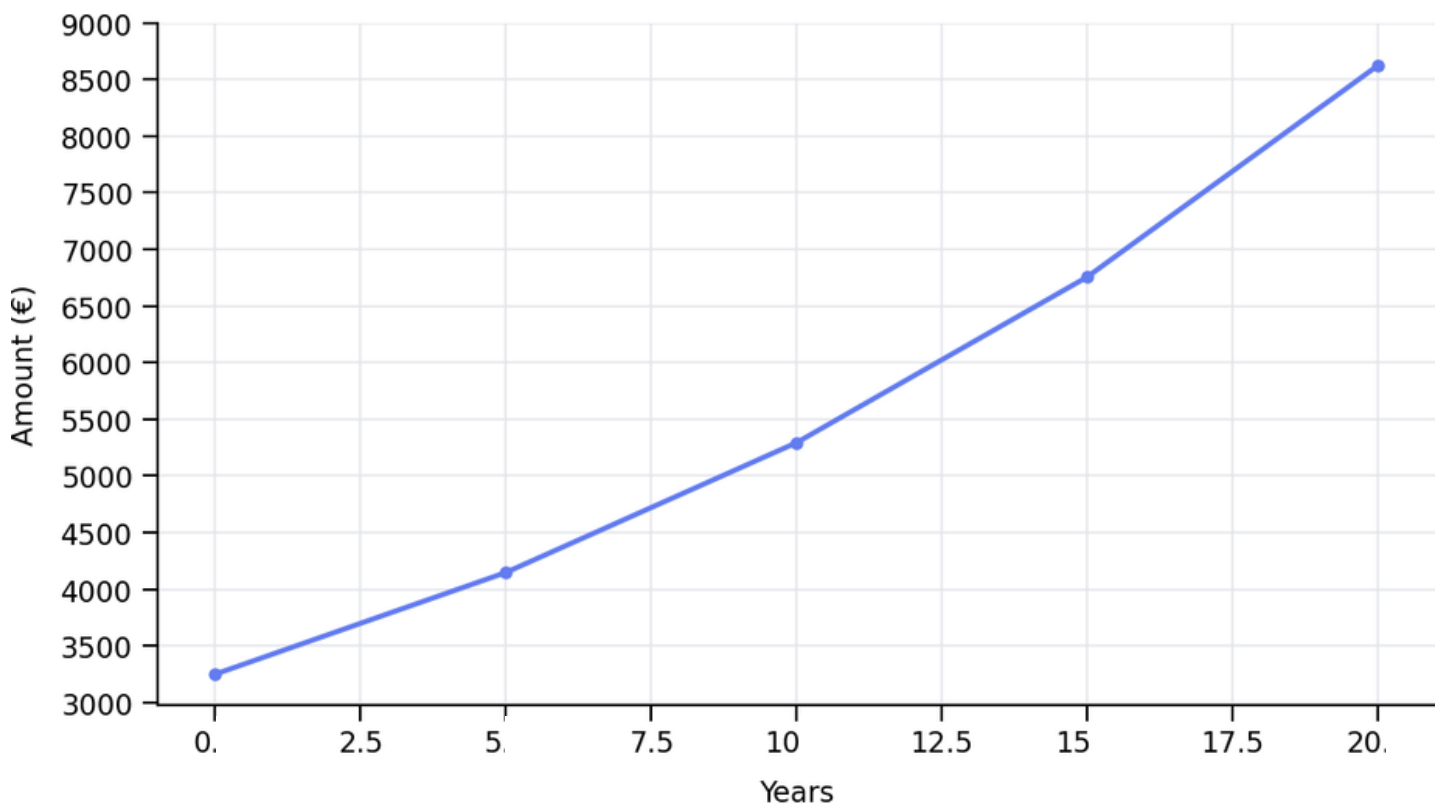
(ii) Breac síos an graf

$$F = P (1 + i)^T$$

x-ais: Blianta

y-ais: Suim (€)

Future Value Growth at 5% Interest

Roinn 5

Gníomhaíocht

Fairsinge

C1. Infheistíodh €1,200 i gcuntas coigiltis a thuilleann ús iolraithe gach bliain. I ndiaidh 3 bliana, ba é €1,381.23 luach na hinfheistíochta. Ríomh an ráta úis.

$$F = P (1 + i)^T$$

Roinn 5

Gníomhaíocht

Fairsinge

C1. Infheistíodh €1,200 i gcuntas coigiltis a thuilleann ús iolraithe gach bliain. I ndiaidh 3 bliana, ba é €1,381.23 luach na hinfheistíochta. Ríomh an ráta úis.

*Leid - athraigh ábhar fhoirmle an úis iolraithe

$$F = P (1 + i)^T$$

$$-1 + \sqrt[3]{\frac{1381.28}{1200}} = i$$

$$0.048 = i$$

$$4.8\% = \text{rata uis}$$

Roinn 5

Gníomhaíocht

Fairsinge

R2. Cén tsuim airgid a infheisteofaí ar feadh 5 bliana ag ús iolraithe 6% in aghaidh na bliana a mbeadh €13,382.26 ar an iomlán mar thoradh uirthi? Tabhair do fhreagra go dtí an tslánuimhir is gaire.

*Leid - athraigh ábhar fhoirmle an úis iolraithe

$$F = P (1 + i)^T$$

$$\frac{13382.26}{(1+0.06)^5} = P$$

$$€10,000 = P$$

Roinn 6

Ceisteanna le haghaidh Plé

Cá bhfaighidh tú na rátaí úis reatha ar choigilteas agus infheistíochtaí? Conas is féidir leat comparáid a dhéanamh eatarthu?

Cuireann an CCPC roinn Uirlisi Airgid ar fail inar feidir leat comparaid a dheanamh idir na roghanna ata ar fail maidir le cuntais choigiltis.

Mar chustaiméir, cé acu is fearr chun airgead a shábháil, ús simplí nó ús iolraithe? Cén ceann atá níos fearr don bhanc?

Is fearr us iolraithe do choigilteoiri mar go dtuillteann tu us ar do chuid airgid bhunaidh agus ar an us ata tuillte cheana fein, mar sin fasfaidh do choigilteas go gasta le himeacht ama. Ni iocann us simpli ach us ar an tsuim bhunaidh, mar sin bionn an fas nios moille. Maidir le bainc, is e a mhalairt ata i gceist: cosnaionn us iolraithe nios mo orthu toisc go n-iocann siad us ar us carntha, agus ta us simpli nios saoire agus nios intuatha.